

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
ДС/ВМ 05/4-02 бр. 370/1-XVI/8
23.2.2017. године

На основу члана 231. став 1. алинеја 17. и члана 278. Статута Факултета, Наставно-научно веће Филозофског факултета у Београду на својој X редовној седници, одржаној дана 23.2.2017. године, донело је следећу

О Д Л У К У

Прихвата се Извештај комисије о докторској дисертацији: ТЕРМИНИ SOMA И SARX У КОНТЕКСТУ ФОРМИРАЊА НОВОЗАВЕТНЕ АНТРОПОЛОГИЈЕ – ИСТОРИЈАТ, СЕМАНТИЧКА И КОМПАРАТИВНА АНАЛИЗА, кандидата Милосава Вешовића и одобрава усмена одбрана.

Универзитет је дао сагласност на предлог теме 5.3.2013. године.

Кандидат Милосав Вешовић је објавио рад: О једном значењу лексеме πίστις код Светог апостола Павла, Style, International Journal, Часопис Православног богословског факултета Универзитета у Београду, 10 (2011) 207-212.

Доставити:

1x Универзитету у Београду
1x Комисији
1x Стручном сараднику за
докторске дисертације
1x Шефу Одсека за правне послове
1x Архиви

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА

Проф. др Војислав Јелић

Факултет Филозофски
04/1-2 бр.6/237
(број захтева)
24.02.2017.
(датум)

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
Веће научних области
друштвено-хуманистичких наука
(Назив већа научних области коме се захтев упућује)

ЗАХТЕВ
за давање сагласности на реферат о урађеној докторској дисертацији

Молимо да, сходно члану 46. ст. 5. тач. 3. Статута Универзитета у Београду («Гласник Универзитета», бр. 131/06), дате сагласност на реферат о урађеној докторској дисертацији кандидата

Милосава (Косто) Вешовића
(име, име једног од родитеља и презиме)

КАНДИ Милосав (Косто) Вешовић
ДАТ (име, име једног од родитеља и презиме)

пријавио је докторску дисертацију под _____
насловом:

Термини *soma* и *sarx* у контексту формирања новозаветне антропологије – историјат,
семантичка и компаративна анализа

61206-

Универзитет је дана 5.03.2013. својим актом под бр 1028/2-13 дао сагласност на
предлог теме докторске дисертације која је гласила: _____

Термини *soma* и *sarx* у контексту формирања новозаветне антропологије – историјат,

семантичка и компаративна анализа

Комисија за оцену и одбрану докторске дисертације кандидата

Милосава (Косто) Вешовића
(име, име једног од родитеља и презиме)
одлуком факултета под бр _____

образована је на седници одржаној 10.11.2016. 2304/1-XI/1 у саставу:

Име и презиме члана комисије	звање	научна област	установа у којој је запослен
1. др Александар Лома	редовни проф.	класичне науке	Филозофски ф.
2. др Војислав Јелић	редовни проф.	исто	Филозофски ф.
3. др Дарко Тодоровић	доцент	исто	Филозофски ф.

4.	др Иринеј Буловић	редовни проф.	теологија	Православни богословски ф.
----	-------------------	---------------	-----------	----------------------------

Наставно-научно веће факултета прихватило је извештај Комисије за оцену и одбрану докторске дисертације на седници одржаној дана 23.02.2017.

ДЕКАН ФАКУЛТЕТА
Проф. др Војислав Јелић

НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ ФИЛОЗОФСКОГ ФАКУЛТЕТА У БЕОГРАДУ

Поштоване колеге,

Изабрани на VIII редовној седници Већа одржаној 10. новембра 2016. године у комисију за оцену и одбрану докторске дисертације „Термини *soma* и *sarks* у контексту формирања новозаветне антропологије — историјат, семантичка и компаративна анализа“ докторанда мр Милосава К. Вешовића, подносимо Већу следећи

ИЗВЕШТАЈ

1. Основни подаци о кандидату и дисертацији:

Мр Милосав Вешовић рођен је 23. јуна 1972. у Београду, Србија. Дипломирао је 2002. на Одељењу за класичне науке Филозофског факултета у Београду. Године 2011. одбранио је на истом факултету магистарски рад под насловом „Лексичка породица *πίστις*, *πίστός* и њен семантички развој од најранијих времена до црквених отаца“ и тиме стекао академску титулу магистра класичних наука. Од 2005. запослен је на Православном богословском факултету у Београду, до 2012. као асистент-приправник, од 2012. као асистент на предмету Грчки језик. Основна област истраживања мр Вешовића је библијско-патристичка филологија. Досад је објавио 12 научних радова и учествовао на више научних скупова.

Докторска дисертација Милосава Вешовића броји 277 страница компјутерског текста са средњим проредом и састоји се из следећих главних целина: *Увод* (стр. 2–14), *Разматрања етимологије* (стр. 15–20), *Семантичка анализа употребе термина *σῶμα** (стр. 21–167), *Семантичка употреба термина*

σάρξ (168–256) и *Закључка* (257–264). На крају је дато разрешење скраћеница и списак коришћених извора и литературе, укупно 217 библиографских јединица на старогрчком, латинском, српском, енглеском, немачком и француском језику.

2. Предмет и циљ дисертације:

Разматрају се, упоредо и контрастивно, два грчка термина везана, у најширем смислу, за појам телесности, због посебне вредности и значаја које су попримили у језику Новог завета. Оправдано видећи у том развоју једно од важних поглавља културне историје, кандидат је себи ставио у задатак да га појасни тако што ће проследити оба термина кроз цео претходни историјат њихових употреба до онога што означава као њихове „крајње антрополошке и теолошке исходе“ у новозаветним списима.

3. Основне хипотезе од којих се полазило у истраживању:

— Ради се о две грчке речи из истог семантичког поља, које немају непосредних и поузданих паралела у другим језицима, а чији је семантички развој унутар грчког језика био дуг и сложен;

— Резултате досадашњих проучавања чији су предмет биле свака од ових двеју речи понаособ треба испитати кроз њихову упоредну анализу;

— Та анализа треба да, уз познавање и коришћење секундарне литературе, у себе укључи селективно, али довољно широко преиспитивање збира њихових потврда у изворима;

— Своје коначно теолошко значење, меродавно за доцнију европску мисао, оба термина попримила су у Новом завету, а пре свега у списима Св. Павла.

4. Кратак опис садржаја дисертације:

У У в о д у се подробно разлаже оно што је већ назначено насловом: предмет и циљ рада, као и методолошки приступ. Свој метод прикладно одређује као „компаративно-дијахронијски“, а избор разматраних примера — који је, с обзиром на обилну посведоченост обају термина, морао бити селективан — образлаже њиховом релевантношћу за историју идеја у развојном луку од хомерских спева, као најстаријих споменика грчке и европске књижевности, до светопавловског осмишљења хришћанске доктрине. При том ограничењу, захват је добро промишљен и широк: са изузетком незаобилазног Хомера, песничка дела су селективније екцерпирана, тако што је предност дата онима са већим мисаоним набојем, какве су класичне атичке трагедије и Пиндарове оде; посебна пажња посвећена је филозофима, од пресократоваца преко Платона до Плутарха; нису запостављени историографи и беседници, нити су пренебрегнуте неке занимљиве епиграфске потврде; са добрим основом укључени су списи хеленизованих Јевреја Филона Александријског и Јосифа Флавија, а наравно и Септуагинта, на коју се неке новозаветне употребе непосредно наслањају. Сведочанства Новог завета узета

су у обзир *in extenso*. Увод се завршава критичким освртом на два савремена интерпретативна метода примењена на термине $\sigma\omega\mu\alpha$ и $\sigma\acute{\alpha}\rho\chi$ у Новом завету, Бултманов егзистенцијални приступ и културно-антрополошку (а заправо социолошку) интерпретацију Дагласове. Тиме кандидат показује не само своју добру упућеност у актуелно стање дискусије о проблематици којом се позабавио, него и своју способност за критичко просуђивање онога што би се могло назвати *mainstream*-херменеутиком Новог завета. То потпоглавље на неки начин сажима оно што Немци зову *Forschungsgeschichte*, а тај историјат је за оба термина, из разумљивих разлога, толики да би за сваки понаособ могао бити предмет посебне докторске тезе. Пишући на основу увида не само у те модерне интерпретације, него и у оне ранијих аутора, кандидат се одлучио да сâм дâ свој допринос дискусији преиспитивањем замашног изворног корпуса, које чини средишњи и највећи део његовог рада.

Пре анализе историјских употреба дати су осврти на етимологију оба термина. Они су довољно подробни и утемељени у најновијој литератури, али на жалост и не просветљујући, јер ниједна од двеју речи, ни $\sigma\omega\mu\alpha$ ни $\sigma\acute{\alpha}\rho\chi$, нема поуздане везе унутар самог грчког језика нити убедљиве паралеле на индоевропском плану, те се све мање-више своди на коренску комбинаторику и нагађање о изворној семантици.

Две семантичке анализе историјске грађе које следе, чинећи језгрени део дисертације, симетричне су по обиму и структури. Обе су сегментиране унутар себе хронолошки и проблематски, покривајући временски распон од неких осамсто година, од хомерског доба до почетка хришћанске ере. Свака је подељена на два главна поглавља, потврде у хеленској књижевности и у оне Новом Завету, с тим што се прве распоређују у потпоглавља по семантичком принципу а међу новозаветнима бивају издвојене употребе код апостола Павла. Појединачни примери анализирају се темељно и детаљно; редовно бива наведен контекст оригинала пропраћен кандидатовим властитим, што је могуће прецизнијим преводом, коме се, ради контроле, у фуснотама придодају постојећи преводи на светске језике, поглавито енглески и немачки. У коментару су поред традиционалних филолошких примењени и модерни интерпретативни поступци, какав је семиотички, који посебну пажњу посвећује бинарним опозицијама какве су, $\sigma\omega\mu\alpha$: $\psi\upsilon\chi\eta$ у грчкој филозофији или $\sigma\acute{\alpha}\rho\chi$: $\tau\nu\epsilon\upsilon\mu\alpha$ у јудеохришћанској књижевности. Детаљи те обимне и сложене анализе могу бити предмет усмене дискусије на одбрани тезе, а овде је довољно рећи да она у целини ваљано утемељује **З а к љ у ч а к**, зведен у завршном поглављу рада, који сумира резултате истраживања.

5. Остварени резултати и научни допринос дисертације:

Умесно предочавајући околност да је јудеохришћанској традицији био стран хеленски, платонистички спиритуализам заснован на дуалистичком поимању душе и тела као његове тамнице (или гроба), кандидат темељном анализом показује да је реч $\sigma\omega\mu\alpha$, код Хомера примењивана само на мртва тела, доцније на неживе и апстрактне тродимензионалне облике али и на људске особе без интегритета,

робове, код Св. Павла доживела преображај у духу хришћанске есхатологије, засноване на средишњим христолошким догађајима, Христовој смрти и његовом васкрсењу, у следу којих је дотад пасивно људско тело постало храм Светога Духа, а целокупна хришћанска заједница мистично се објединила са телом Христовим. Кандидат прикладно констатује да се ту „на онтолошкој вертикали назначавају човеков помак и његов прелазак из ‘старог’ у ‘ново’ стање“, док термин *σάρξ*, иако је, вероватно под утицајем хебрејског еквивалента *bāśār*, накнадно попримио

конотацију животне активности, ипак остаје на хоризонтالي човекових овоземаљских страсти и преокупација.

6. Закључак

Одлука да се термини *σῶμα* и *σάρξ* заједно узму у разматрање показала се оправданом и плодносном, обогаћујући историјску семантику грчкога језика и укупну културну историју новим увидима и сазнањима. То не би било могуће без великог уложеног труда, акрибије и аналитичке проницљивости, што је све кандидат у изradi ове тезе на убедљив начин показао, пруживши њоме тражени научни допринос и положивши, у очима ове Комисије, испит научне зрелости.

Усрдно препоручујемо Већу да Милосаву Вешовићу одобри усмену одбрану његове докторске дисертације.

у Београду, 12. јануара 2017.

др Александар Лома,
редовни професор (ментор)

др Војислав Јелић,
редовни професор

др Дарко Тодоровић, доцент

др Иринеј Буловић,
редовни професор у пензији
Православног богословског
факултета у Београду